

It is our children who raise the village

Onderzoek naar de ervaringen van 3- tot en met 12-jarigen met de buurtaanpak Vollenhove Vooruit

Lectoraat Jeugd in opdracht van

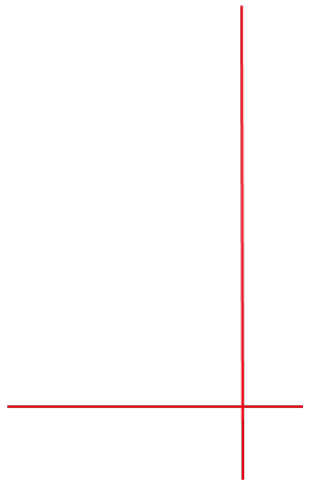
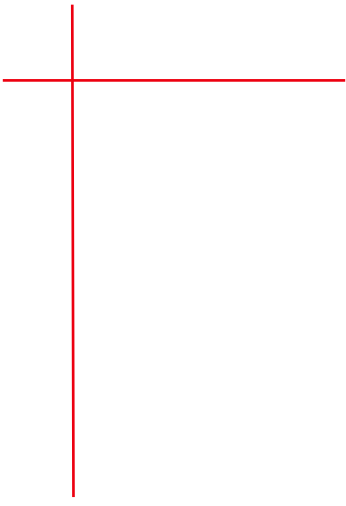
provincie :: Utrecht

Auteurs

Sofie Sergeant en Lynne Wolbert m.m.v. Inge Egberts, Marije Kesselring en Lynn Neslo

Datum

29 juni 2024

COLOFON

Hoe bouwen we aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen, tot zijn recht komt en zich veilig voelt? Hier doen de lectoraten praktijkgericht onderzoek van het Kenniscentrum Sociale Innovatie van Hogeschool Utrecht onderzoek naar, met en voor (aankomend) sociale professionals in het brede sociaal domein. Onze missie is om samen met partners uit praktijk, onderwijs en beleid bij te dragen aan 'beter samen leven' en het verkleinen van sociale ongelijkheid. Dit doen wij door praktijkgericht onderzoek, ontwikkeling en agendering van actuele maatschappelijke en sociale vraagstukken op het vlak van participatie, welzijn, zorg en ondersteuning, jeugdhulp, werk en inkomen, schuldenproblematiek, dak- en thuisloosheid, toegang tot recht, reclassering, sociale veiligheid, en deelname aan onderwijs, sport en cultuur.

Auteur(s)

Sofie Sergeant en Lynne Wolbert m.m.v. Inge Egberts, Marije Kesselring en Lynn Neslo

Lector

Saskia Wijsbroek

Onderzoekers

Fleur van Acht, Anton Dupré, Inge Egberts, Lynn Neslo, Sofie Sergeant

Jaar van uitgave

2024

Contact en adres

[Kenniscentrum Sociale Innovatie, Hogeschool Utrecht](#)

[Lectoraat: Jeugd](#)

[Postbus 85397, 3508 AJ Utrecht](#)

[Padualaan 101 – 3584 CS Utrecht](#)

[Telefoon secretariaat: 088 4815355](#)

[Email: socialeinnovatie@hu.nl](mailto:socialeinnovatie@hu.nl)

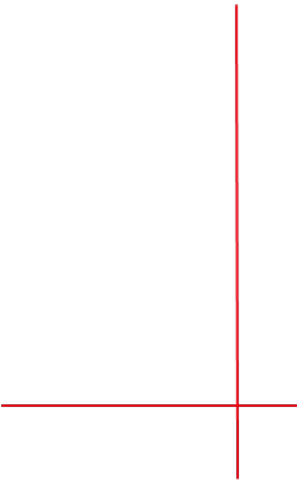
www.socialeinnovatie.hu.nl/www.hu.nl

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
1.1	ACHTERGROND	4
1.2	ONDERZOEKSVRAGEN EN DOELSTELLING.....	6
1.3	METHODEN.....	6
2	BEVINDINGEN.....	10
2.1	ERVARINGEN UIT DE WERKSESSIES.....	10
2.2	ERVARINGEN VANUIT DE SCHOOLBEZOeken	10
2.3	VELDNOTITIES VAN DE ONDERZOEKERS.....	15
2.4	SAMENVATTING & CONCLUSIE	18
3	KWALITEIT VAN LEVEN: EEN BREDER PERSPECTIEF	20
4	OVERWEGINGEN VOOR DE TOEKOMST	22

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport van een onderzoek naar de ervaringen van 3 tot en met 12-jarige bewoners van de wijk Vollenhove in de Gemeente Zeist met de buurtanpak Vollenhove Vooruit tot nu toe. Dit is tot stand gekomen vanuit een samenwerking van Gemeente Zeist, GGD regio Utrecht en lectoraat Jeugd (HU) in de Regionale Kenniswerkplaats Jeugd en Gezin Centraal, in opdracht van de Provincie Utrecht.

Vollenhove Vooruit is een integrale wijkaanpak die voortkomt uit de Regio Deal Vitale Wijken, gestart in 2020. Binnen de Regio Deal Vitale Wijken werken vier gemeenten (Amersfoort, Nieuwegein, Utrecht en Zeist), provincie Utrecht, GGD-regio Utrecht, RIVM en verschillende ministeries samen aan het realiseren van leefbare, veilige en gezonde wijken met gelijke kansen voor iedereen. Vanuit het Lectoraat Jeugd van Hogeschool Utrecht (HU) hebben we veel betrokkenen kunnen spreken. Op de eerste plaats de kinderen, maar ook volwassen bewoners, onderwijs- en jeugdzorgprofessionals, wijkmanager en beleidsmedewerkers van de gemeente Zeist. Onze dank gaat dan ook uit naar basisschool De Wegwijzer, basisschool Op Dreef en de Gemeente Zeist. In het bijzonder bedanken we alle kinderen en leerkrachten die hebben bijgedragen aan dit onderzoek, projectleider van Kans8 José van Heuven en projectleider van Vollenhove Vooruit Hans Goorhuis, Carolien Plevier van GGD-regio Utrecht, Radia Elgarbi van MeanderOmnium en Jordy Kurvers van Sportief Zeist.

We hopen met en voor de jeugdigen van Vollenhove van harte dat de onderzoekbevindingen en conclusies zullen zorgen voor een positieve invloed op de verdere ontwikkeling van de buurtanpak Vollenhove Vooruit.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Dit onderzoek richt zich op de ervaringen van kinderen van 3 tot en met 12 jaar met de buurtaanpak Vollenhove Vooruit. Vollenhove Vooruit is een integrale wijkaanpak die voortkomt uit de Regio Deal Vitale Wijken, gestart in 2020. Binnen de Regio Deal Vitale Wijken werken vier gemeenten (Amersfoort, Nieuwegein, Utrecht en Zeist), provincie Utrecht, GGD-regio Utrecht, RIVM en verschillende ministeries samen aan het realiseren van leefbare, veilige en gezonde wijken met gelijke kansen voor iedereen.¹ Vollenhove, een wijk in de gemeente Zeist, is één van deze wijken. De provincie Utrecht is verantwoordelijk voor het kennis- en monitoringsprogramma van de Vitale Wijken aanpak: de 'Monitoring en Kennislijn Regio Deal Vitale Wijken'.² Hiermee worden op een systematische manier gegevens verzameld en geduid in de vier gemeenten in de periode 2021-2025. Het kennis- en monitoringsprogramma bestaat uit een gemeenschappelijk en een gemeente specifiek deel. De gemeente Zeist heeft in haar monitoringsplan voor de buurtaanpak Vollenhove Vooruit het voorstel opgenomen voor het (laten) uitvoeren van een onderzoek naar de ervaringen van kinderen in de leeftijd van 3 tot en met 12 jaar. De provincie Utrecht heeft besloten dit onderzoek te laten uitvoeren door het lectoraat Jeugd van de Hogeschool Utrecht. Het voorliggende onderzoek is dus onderdeel van het bestaande kennis- en monitoringsprogramma.

De wijk Vollenhove is eind jaren '60 gebouwd in een tijd van grote woningnood. "Vollenhove is gebouwd als modernistische droom in een periode van optimisme, geloof in vooruitgang en een maakbare samenleving". De woningen in Vollenhove bestaan voor het grootste deel uit appartementen in hoogbouw. Zoals meerdere wijken gebouwd in deze optimistische golf is de aantrekkingskracht van de wijk niet blijvend gebleken. Al eind jaren '70 is er sprake van verval en krijgt de wijk gaandeweg een slecht imago.³

Uit de in 2021 gepubliceerde 'Opmaat naar de gebiedsvisie' blijkt dat "in Vollenhove veel opgaven samenkomen. In delen van de wijk staat de leefbaarheid onder druk en stapelen sociale opgaven zich op: de cumulatie van elkaar versterkende problemen".⁴ Met andere woorden: In Vollenhove spelen complexe vraagstukken. Er zijn problemen die we niet moeten onderschatten. Tegelijkertijd zijn er ook kwaliteiten die we in het licht kunnen zetten. Voorbeelden hiervan zijn de sociale cohesie en de diversiteit in de wijk. Buurtaanpak Vollenhove Vooruit maakt van het verminderen van problemen in de wijk, maar vooral van het vergroten van de leefbaarheid van alle inwoners, haar prioriteit.

Er is sinds 2021 al veel bereikt in Vollenhove. Een overzicht daarvan staat op de website van de buurtaanpak.⁵ Hier is ook de activiteitenagenda te vinden, waaruit blijkt dat er veel georganiseerd

¹ Zie: [Vitale Wijken aanpak | provincie Utrecht \(provincie-utrecht.nl\)](#)

² Zie bijvoorbeeld ook: [Monitor Regio Deal Vitale Wijken | RIVM](#)

³ Verkegen van [0-21RV037+Bijlage+1+Vollenhove+-+Opmaat+naar+de+gebiedsvisie \(raadsinformatie.nl\)](#)

⁴ Zie voetnoot 1

⁵ Zie: [Welkom op vollenhovevooruit.nl!](#)

wordt, onder meer op het gebied van gezondheid, sport en spel, en ontmoeting. Ook voor kinderen (en hun ouders/verzorgers) wordt er binnen de buurtaanpak een aantal activiteiten georganiseerd. Voor kinderen in de leeftijd van 6 tot 12 jaar is er bijvoorbeeld elke vrijdagmiddag 'Speelbos', waar ze onder begeleiding van Sportief Zeist leren over de natuur. Kinderen en jongeren van 7 tot 16 jaar kunnen wekelijks in Park Vollenhove meedoen aan 'Buurtsport' voor sport- en spelactiviteiten zoals straatvoetbal. Voor jonge moeders en hun kinderen is er elke woensdagochtend de 'Moeder & kind inloop' in het Wijkloophuis waar zij elkaar kunnen ontmoeten en ervaringen kunnen uitwisselen, en waar de kinderen worden voorgelezen.

Naast de al lopende activiteiten voor kinderen (en hun ouders/verzorgers) zijn er veelbelovende plannen, zoals beschreven in het plan van aanpak van het project 'Samen opgroeien in Vollenhove' (Kans8 binnen de buurtaanpak Vollenhove Vooruit).⁶ Doel van dit project is het vergroten van ontwikkelingskansen en veerkracht van kinderen en gezinnen in Vollenhove. Het plan van aanpak beschrijft hoe de gemeente Zeist samen met kinderen, ouders, vrijwilligers en netwerkpartners (kinderopvang, scholen en zorg- en welzijn) een coalitie gaat vormen en tot een plan gaat komen voor het gezond, veilig en kansrijk opgroeien en opvoeden in Vollenhove. Wij hebben aan twee bijeenkomsten van Kans8 deelgenomen (in januari en juni jl.), waarin zichtbaar was dat deze coalitie in volle gang is. Hier komen we in hoofdstuk 4 op terug.

Uit de diverse beleidsstukken en plannen van aanpak blijkt een grote ambitie om Vollenhove als wijk te versterken. De complexiteit van de vraagstukken in de wijk vraagt om een breed perspectief. Er wordt onder meer ingezet op een verbetering van de openbare ruimte (bijvoorbeeld overzichtelijke, makkelijk door kinderen te bereiken speelplekken), en ook op het stimuleren van sociale cohesie en het investeren in het kansrijk opgroeien van de jeugd. Wij proeven de wens om een nieuw 'hart van de wijk' te creëren, dat zowel fysiek als in overdrachtelijke zin de wijk een impuls kan geven.

Hoe mooi zou het zijn als het nieuwe hart van Vollenhove samen met de kinderen van de wijk kan worden vormgegeven en gemonitord? Het verbinden van kinderen aan (de ambities van) de buurtaanpak draagt bij aan de kans op het verduurzamen van de versterking van de wijk die door deze aanpak is ingezet. Als kinderen zich committeren aan de buurtaanpak, draagt dit mogelijk bij aan hun commitment aan hun wijk – wordt het een wijk om trots op te zijn. De kinderen van Vollenhove zijn de daadkrachtige inwoners van de toekomst: *'It is our children who raise the village'*.⁷

Vanuit de wens de ervaringen van kinderen in de leeftijd van 3 tot en met 12 jaar met de buurtaanpak Vollenhove Vooruit in beeld te brengen, heeft lectoraat Jeugd in opdracht van de Provincie Utrecht een driedelige opdracht gekregen, waarvan deel 1 en 2 in dit rapport worden beschreven:

⁶ Verkregen van de gemeente Zeist (niet publiekelijk toegankelijk)

⁷ Het bekende citaat *'it takes a village to raise a child'* is door Sofie Sergeant omgedraaid tot deze fraaie zin.

1. begeleiden van een tweetal werksessies voor het projectteam van 'Samen opgroeien in Vollenhove' (Kans8 binnen Vollenhove Vooruit) gericht op doelformulering en definitieve selectie van onderzoeksmethoden;
2. uitvoeren van en rapporteren over een eerste meting naar de ervaringen van 3 tot en met 12-jarigen met de buurtaanpak Vollenhove Vooruit;
3. advies over het vervolg met warme overdracht naar het projectteam en het hierbij betrekken van andere gemeenten binnen de Regio Deal Vitale Wijken.

1.2 Onderzoeksvragen en doelstelling

De centrale onderzoeksvraag voor dit monitoronderzoek luidt:

Hoe ervaren kinderen tussen 3 en 12 jaar, die in Vollenhove wonen, de buurtaanpak Vollenhove Vooruit?

Doel van dit onderzoek is een beeld te krijgen van de ervaringen met het wonen in Vollenhove van deze specifieke leeftijdscategorie, en in breder perspectief een inkijk te geven in hun pedagogische basis, en daaruit voortvloeiend hun 'kwaliteit van leven' (Schalock, 2004), in een wijk die volop in ontwikkeling is. Dit onderzoek draagt bij aan het op de langere termijn in kaart kunnen krijgen van de effecten van de implementatie van de buurtaanpak Vollenhove Vooruit onder alle leeftijdsgroepen.

Omdat dit onderzoek is gedaan samen met kinderen tussen de 3 en 12 jaar hebben we ervoor gekozen om de centrale vraagstelling vorm te geven in een voor de kinderen meer aansprekende vraag:

Wat zou je graag willen veranderen aan Vollenhove?

In de uitwerkingen die volgen zullen we eerst de bevindingen presenteren zoals ze zijn opgehaald onder deze vraag, waarna we analyseren wat dit betekent voor de centrale onderzoeksvraag, om dit tenslotte nog te verbinden aan het bredere kader van 'kwaliteit van leven'.

1.3 Methoden

Om inzicht te krijgen in de (ervaren) werkzaamheid van de buurtaanpak Vollenhove Vooruit voor de leeftijdsgroep 3 tot en met 12-jarigen, richt het lectoraat Jeugd een participatief actieonderzoek (PAO) in. In PAO worden onderzoek en actie richting positieve verandering gecombineerd. We onderzoeken in de praktijk – zo veel mogelijk samen (participatief) met kinderen en (mede)opvoeders zelf – hoe de programma-activiteiten in de buurt worden geëvalueerd en welke mogelijkheden er zijn tot doorontwikkeling.

Een PAO vraagt om een onderzoeksmethode die uitnodigt, enthousiasmeert en laagdrempelig is (Peels & Sergeant, 2018). Daarom kiezen we voor methoden waarin de kinderen – alsook de volwassen deelnemers - hun ervaringen en perspectief kunnen delen en waarin hun stem wordt gerespecteerd en erkend.

Op die manier dragen ze zelf actief bij aan voorliggend onderzoek en daarmee aan de doorontwikkeling van (de activiteiten binnen) de buurtaanpak (Fullana, Pallisera & Vilà, 2014). Hiertoe willen we een veilige omgeving creëren waarin de deelnemers op een voor hen fijne manier kunnen bijdragen; het uitbouwen van een zogenaamde ‘failure-free environment’ (Sergeant, 2021) is hierbij cruciaal. Een omgeving waar we uitgaan van veronderstelde competentie (Biklen & Birke, 2006): kinderen hebben ervaringskennis en kunnen deze kennis met ons delen. Door kinderen te laten merken dat ze serieus genomen worden, ontstaat ook de kans dat er nieuwe en mogelijk verrassende kennis zal ontstaan.

Stap 1: Werksessies

Het lectoraat heeft twee werksessies georganiseerd. De eerste heeft plaatsgevonden op 13 februari 2024 en richtte zich op het formuleren van doelen voor het onderzoek. Hierbij waren vertegenwoordigers van basisschool De Wegwijzer, GGDrU, welzijnsorganisatie Meander Omnium en de Gemeente Zeist (Kans8), evenals de onderzoekers aanwezig. Er zijn visuele onderzoeksmethoden ingezet (Stanczak, 2007). Het gaat hierbij om een vorm van elicitatieve onderzoek (Coemans & Hannes, 2017; Sergeant, 2021): te weten grafische elicitatie. Deelnemers zijn uitgenodigd om met een visueel product (een tekening of collage) te antwoorden op de volgende vraag: “Welke vragen zou jij de kinderen van Vollenhove willen stellen?” Deze producten zijn als uitgangspunt voor een gesprek en acties die daaruit volgen gebruikt.

De tweede werksessie heeft plaatsgevonden op 29 februari 2024 en richtte zich op het bepalen van tijden en locaties voor dataverzameling. Vertegenwoordigers van basisschool De Wegwijzer, GGDrU, MeanderOmnium en Sportief Zeist waren aanwezig, evenals een drietal onderzoekers van de HU. Er is afgesproken met de kinderen aan de slag te gaan op de volgende locaties:

- Basisschool De Wegwijzer
- Sportief Zeist bij basisschool Op Dreef
- In het atelier bij ‘Portiek 7’ (onderdeel van MeanderOmnium)

Het in de werksessies besproken onderzoeksplan is – inclusief informatiebrief en toestemmingsformulier voor de ouders/wettelijk vertegenwoordigers van de beoogde deelnemers – voor advies voorgelegd aan de Ethische Commissie Onderzoek Sociaal Domein van de Hogeschool Utrecht.⁸ Het onderzoeksplan heeft in maart 2024 een positief advies gekregen.

⁸ Kwaliteit staat voorop binnen de HU. Daarom moeten onderzoeken theoretisch en praktisch relevant zijn, maar ook methodisch grondig en ethisch verantwoord. Het lectoraat Jeugd legt al haar onderzoeksprojecten waarin jeugdigen, ouders, en/of (toekomstig) professionals participeren voor advies voor aan de Ethische Commissie Onderzoek Sociaal Domein, een van de twee kamers van de ethische commissie onderzoek binnen de hogeschool. Ook heeft de HU privacy officers in dienst die onderzoekers adviseren. Bij het verwerken van gegevens kwalificeert het lectoraat als verwerkingsverantwoordelijke zoals bedoeld in artikel 4 lid 7 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Bij het verwerken van gegevens houdt het lectoraat zich, als verwerkingsverantwoordelijke, aan de AVG.

De onderzoeksgroep van dit onderzoek wordt gevormd door minderjarigen met als gevolg dat een ouder/wettelijk vertegenwoordiger moet worden geïnformeerd over en toestemming moet geven voor deelname van zijn/haar kind. In de informatiebrief zal worden ingegaan op de aanleiding en het doel van het onderzoek, wat deelname voor het kind inhoudt, dat deelname vrijwillig is (kind of ouder/wettelijk vertegenwoordiger kan deelname op elk moment en zonder opgaaf van redenen stoppen), dat alle verzamelde gegevens beveiligd worden opgeslagen en vertrouwelijk worden behandeld, wie het onderzoek uitvoeren, wat het oplevert, en bij wie kind en ouder/wettelijk vertegenwoordiger terecht kunnen bij vragen of klachten. Om ouders/wettelijk vertegenwoordigers te kunnen informeren en om hen toestemming te kunnen vragen, verzamelen de twee onderzoekers van het lectoraat Jeugd een aantal persoonsgegevens, te weten: naam kind, naam ouder/wettelijk vertegenwoordiger, handtekening ouder/wettelijk vertegenwoordiger, en – als ouder/wettelijk vertegenwoordiger aangeeft na afloop van het onderzoek geïnformeerd te willen worden over de bevindingen – emailadres ouder/wettelijk vertegenwoordiger.

Stap 2: Metingen onder de groep 3 tot 12-jarigen

- Basisschool De Wegwijzer

Er hebben 27 kinderen (jongens = 55% en meisjes = 45%) van basisschool De Wegwijzer meegedaan. Er zijn drie sessies geweest, in groep 1-2, groep 4 en groep 8. Er is gebruik gemaakt van verschillende creatieve onderzoeksmethoden (grafische en foto elicitation).⁹

Kinderen gaven met hun visuele product antwoord op de vraag: “Wat zou jij graag willen veranderen aan Vollenhove?”

De onderzoekers hebben een digitaal rad gecreëerd (via wheeldecide.com). Elk kind werd beurtelings gevraagd te klikken op het rad. Op het moment dat het kind klikt op het rad, begint het rad te draaien. Random maakt het rad dan een keuze om stil te staan bij één van de drie onderzoeksmethodes: (1) grafische elicitation in de vorm van een tekening, (2) grafische elicitation in de vorm van een collage, en (3) foto-elicitation door een bestaande Dixit-spelkaart te gaan kiezen die past bij het antwoord.

- 1) Kinderen gingen naar de tafel met tekenmaterialen, kozen materiaal en gingen aan de slag. Er was uitgebreide keuze aan tekenpapier en -materialen, zoals kleurpotloden, stiften en waskrijt. Behalve voor een tekening konden de deelnemers ook kiezen voor een strip als ze graag tekst willen gebruiken.
- 2) Kinderen gingen naar de tafel met knutselmaterialen, kozen materiaal en gingen aan de slag. Ze konden kiezen uit tijdschriften, stiften, scharen, lijm en papier.

⁹ N.B.: de grootste uitdaging bij de dataverzameling is het verkrijgen van toestemmingsformulieren gebleken. Het bleek ingewikkeld om van alle ouders individueel toestemming te krijgen voor de deelname aan het onderzoek en dus toestemming om de data te gebruiken. Daarom is de N in dit onderzoek kleiner dan gehoopt.

3) De kinderen gingen een Dixit-kaart trekken. Dat betekent dat ze een kaart gingen uitzoeken die bij hen past, die hen aan Vollenhove deed denken, of bij de veranderwensen die de kinderen in petto hadden.

- Sportief Zeist bij basisschool Op Dreef

Er hebben 5 kinderen meegedaan vanuit een bijeenkomst van Sportief Zeist. Hier zijn met twee methoden data verzameld: een 'walking interview' in combinatie met 'photovoice'.

Bij wandelinterviews praten onderzoekers en deelnemers terwijl ze samen wandelen. Wandelinterviews vormen een uitermate geschikte methode om de beleving van een omgeving te verkennen en te verdiepen. De rijke, gedetailleerde en multizintuigelijke gegevens die wandelinterviews opleveren, tonen aan dat ze een waardevolle, valide, haalbare en krachtige manier zijn om kwalitatief onderzoek uit te voeren (King & Woodroffe, 2017).

In dit geval is het wandelinterview gelijktijdig gebruikt met photovoice. Photovoice maakt het mogelijk dat deelnemers de kracht en de zorgen over hun leefomgeving kunnen vastleggen en delen. De werkvorm kan een gesprek stimuleren over zaken die spelen in de leefomgeving door in gesprek te gaan over de foto's. Door zo'n visuele werkvorm in te zetten, wordt het onderzoek minder talig gemaakt, wat kinderen kan helpen om hun ervaringen te delen (Wang & Burris, 1997).

- In het atelier bij Portiek 7

Deze bijeenkomst is niet doorgegaan, omdat het niet mogelijk bleek om op een goede manier toestemmingsformulieren te verzamelen/krijgen.

Veldnotities

In aanvulling op de data die verzameld is in de werksessies en in participatie met de kinderen hebben de onderzoekers tijdens het hele proces handgeschreven veldnotities bijgehouden. Veldnotities gaan over "het optekenen van al datgene wat zich voordoet in de samenwerking aan de verandering in het actieonderzoek" (Van Lieshout, Jacobs en Cardiff, 2021, p. 89). Veldnotities zijn beschrijvende observaties, ze zitten "dicht op de praktijk-zoals-die-zich-voordoet" (idem).

Naast veldnotities tijdens het proces van de eigen dataverzameling is één van de onderzoekers ook aangesloten bij een bijeenkomst in het kader van het project Gezonde Buurten van Stichting Jantje Beton.¹⁰ In de bevindingen worden dus ook veldnotities verkregen door het meelopen en -kijken in een ander project dat onder Kans8 - en dus onder de buurtaanpak Vollenhove Vooruit - meegenomen. Dit project richtte zich ook op het in beeld brengen van de wensen van kinderen in Vollenhove en is daarom aanvullend voor dit onderzoek.

¹⁰ Zie: [Laatste ontwerpessie park Vollenhove \(vollenhovevooruit.nl\)](https://www.vollenhovevooruit.nl)

2 Bevindingen

2.1 Ervaringen uit de werksessies

Eerste werksessie

Meerdere professionals geven aan dat ze de kinderen graag willen vragen wat er nodig is voor hen om meer naar buiten te gaan. Ze vinden het belangrijk dat kinderen buiten iets te doen hebben, zoals bijvoorbeeld een eigen tuintje of een kinderboerderij. Hier valt ook onder dat ze graag zou zien dat de kinderen meer sporten/fietsen. De vraag die ze zouden willen stellen luidt: “Wat hebben jullie nodig om weer te leren spelen?” “Wat voor begeleiding hebben jullie [hierbij] nodig?”

Eén professional geeft aan dat ze meer in de wereld van de kinderen wil kruipen om te kunnen begrijpen wat de kinderen leuk vinden om te doen. Ook hier wordt bewegen gezien als belangrijk. Er wordt aangegeven dat ze graag zou zien dat dit onderzoek resulteert in een advies aan de gemeente Zeist.

Samengevat worden door de professionals de volgende vragen geformuleerd:

- Welke activiteiten vind je leuk? Wat kan de school voor jou betekenen?
- Zijn jullie gelukkig? Klopt jullie identiteit met de omgeving? Voelen jullie je thuis? Wat voor relatie hebben jullie met de omgeving?
- Wat hebben jullie nodig om meer uit de flat te komen om te spelen?
- Wat hebben jullie nodig om weer te leren spelen? Wat voor begeleiding hebben jullie nodig?
- Hoe kunnen jullie fit en genoeg bewegen? Wat is daarvoor nodig? Waar worden jullie blij van? Wanneer hebben jullie een goede dag?
- Hoe kunnen jullie weer op een respectvolle manier met elkaar tot spel komen?

Tweede werksessie

De tweede werksessie ging vooral over de concrete planning. Relevante observaties, gebeurtenissen en opmerkingen zijn opgenomen onder ‘veldnotities’.

2.2 Ervaringen vanuit de schoolbezoeken

A. Photovoice met vijf kinderen bij Sportief Zeist (op basisschool Op Dreef)

Buiten Spelen

Voetbalveld: Het blauwe voetbalveld wordt positief beoordeeld vanwege de kleur en de duidelijke markeringen voor de keeper. Kinderen zijn er dagelijks te vinden: “Dit is een mooi voetbalveld. Je kan precies zien waar de keeper staat. Hij heeft een mooie kleur. We zijn hier elke dag. Gewoon goed”. Over de groene ijzeren voetbalkooi zeggen de meisjes dat ze het op een gevangenis vinden lijken en dat deze te klein is, terwijl jongens het prima vinden.

Speeltoestellen: Er is een tekort aan diverse speeltoestellen. De bestaande speeltuinen zijn vooral geschikt voor jonge kinderen en zijn vaak te druk. "Niet leuk, te klein, kinderachtig". Er zijn specifieke klachten over de schommels en de houten wip, die oud is en pijn doet aan de billen. Metaal zou hier de voorkeur hebben.

Trampoline en glijbaan: Er is behoefte aan meer glijbanen, omdat deze vaak bezet zijn. Ook gaven de kinderen aan graag trampolines te willen.

Pingpongtafel: De kinderen vragen zich af waarom er hekken om de pingpongtafel staan, wat het spelen bemoeilijkt. Zo zeggen de kinderen: "We kunnen hier niet spelen vanwege het hek. Als het hek wel weg was dan konden we hier spelen".

Kinderen benadrukken het belang van samenspelen in plaats van ruzie maken. Er is behoefte aan plekken waar ze kunnen klimmen en avontuurlijke activiteiten kunnen ondernemen.

Verkeersveiligheid en algemene veiligheid

Struiken: De vele struiken beperken het zicht op aankomende auto's, wat leidt tot gevaarlijke situaties bij het oversteken.

Hangjongeren: Hangjongeren jagen kinderen weg bij speelpleintjes. Er is een verzoek om hulp van volwassenen om dit probleem aan te pakken. Zo zegt een van de kinderen het volgende: "Wat ik jammer vind is dat hangjongeren ons weggagen bij de speelpleintjes. Kan er niet iemand helpen"?

De kinderen voelen zich 's avonds onveilig in Vollenhove, vooral in parken waar soms "rare figuren" rondlopen. Drie kinderen gaven aan dat er behoefte is aan meer verlichting rondom de parken en speelplekken.

Wonen

De kinderen hebben gemengde gevoelens over de flats. De gele flat wordt als mooi beschouwd, maar er zijn zorgen over veiligheid en ouderdom van sommige gebouwen.

Verhuisde kinderen missen Vollenhove vanwege de grotere aanwezigheid van buiten spelende kinderen vergeleken met andere wijken zoals Zeist-West. Zo zegt een van de kinderen die verhuisd is: "Ik ben verhuisd naar Zeist-West en vond Vollenhove veel leuker. Hier zijn veel kinderen buiten. In Zeist-West is dat minder".

Natuur en Dieren/Groenvoorzieningen

Er is een wens voor minder bomen en meer gras, omdat de huidige bladeren en bomen het spelen en lopen bemoeilijken.

Kinderen willen meer dieren en natuur in de buurt.

Faciliteiten

Bankjes en picknicktafels: Huidige faciliteiten worden soms misbruikt als speelgoed. Kinderen willen kleurrijkere en aantrekkelijkere plekken.

Openbare toiletten: Een van de kinderen opperde de behoefte aan openbare toiletten. Alle kinderen stemden hier vervolgens mee in.

Waterkraan: Alle kinderen gaven aan het hele jaar een werkende waterkraan te willen. De waterkraan staat alleen in de lente/zomer aan, wat onhandig is voor kinderen die dorst hebben tijdens het spelen.

Kringloopwinkel: Kinderen vinden het pand van de kringloopwinkel somber en zouden iets vrolijkers willen: "Super oud pand, niks positiefs. Liever iets vrolijkers van maken".

Gymzaal: Dit wordt als een van de leukste plekken in Vollenhove beschouwd vanwege het vele materiaal. Zo zeggen de kinderen: "De leukste plek in heel Vollenhove. Daar zijn springmatten, trampolines, veel materiaal, mag nog meer komen in Vollenhove". De kinderen stralen als ze naar de gymzaal kijken.

Vervoer

Er is een behoefte aan meer taxi's in Vollenhove, vergelijkbaar met Utrecht, omdat ouders niet altijd beschikbaar zijn om kinderen te vervoeren.

School

De speeltuin op school wordt als niet leuk ervaren omdat er alleen maar modder is. Kinderen missen diverse speeltoestellen. De kinderen vertellen: "Het regent hier veel, veel plassen, nergens overdekt spelen".

B. Creatieve onderzoeksmethoden met 27 kinderen op basisschool De Wegwijzer

Kinderen mochten aan een 'rad' draaien waarna ze aan de slag gingen met een collage, tekening of Dixit-kaart. Ze gaven antwoord op de volgende vraag: wat zou je graag willen veranderen aan Vollenhove?

Ieder kind heeft zijn of haar creatieve product toegelicht in een gesprek met een van de onderzoekers. In totaal zijn 27 'kindgesprekken' geanalyseerd, zowel het beeld als de woorden die de kinderen hebben uitgesproken. De uiteindelijke onderzoeksgroep bestaat uit twee leerlingen van groep 2, 14 leerlingen uit groep 4 en 11 leerlingen uit groep 8. De groep is ongeveer gelijk verdeeld tussen jongen en meisje (J=55%, M=45%). De overige 'kindgesprekken' zijn niet meegenomen in de analyse vanwege ontbrekende toestemmingsformulieren. Met name in groep 1-2 ontbraken veel toestemmingsformulieren.

Op de vraag wat de kinderen willen veranderen in de wijk komen verschillende thema's naar voren, namelijk: spelen, veiligheid, erbij horen/vrienden, natuur en dieren, veiligheid, school en wonen. Deze zijn hieronder uitgewerkt.

Spelen

Een veel besproken thema is 'spelen', dat in alle gesprekken aan bod kwam. In de meeste gevallen ging het over buiten spelen in de wijk, maar een aantal kinderen deelden ook hun wensen en ervaringen over binnen spelen in de wijk.

Buiten spelen

De grote meerderheid, 20 van de 27 kinderen, geeft aan dat er nu nog niet genoeg speelmateriaal is om mee te kunnen spelen buiten in de wijk. Bijna de helft van de kinderen zou graag de voetbalvelden willen veranderen. Hierover wordt bijvoorbeeld gezegd: 'Voetbalveld. Kunstgras is te hard. Tegels zitten los. Gemeente is al foto's komen maken (R23)'. Er zouden bijvoorbeeld ook netten in de goals moeten hangen. Twee kinderen geven specifiek aan een voetbalkooi in de wijk te willen hebben. Hierover wordt gezegd: 'ik wil een voetbalkooi, moet groot genoeg zijn en een ontmoetingsplek zijn (R2)'. Naast het voetbalveld zou het volgens een kleiner groepje kinderen, ook leuk zijn als er een basketbalveld komt in de wijk. Hier wordt verder geen toelichting bij gegeven. Twee kinderen zien graag meer skateboard plekken in hun omgeving, en ook het verkrijgen van volleybalnetten wordt door een kind als wens opgegeven.

Eén derde van de kinderen zou het leuk vinden als er trampolines in de wijk Vollenhove komen. Op veel tekeningen zijn trampolines in verschillende vormen, maten en kleuren terug te zien. Een kind licht toe: 'Trampoline, er moet een trampoline apart voor grote en kleine kinderen, iedereen vindt trampolines leuk. Dan heb je wat te doen in plaats van helemaal niets' (R18).

Zeven kinderen willen de speeltoestellen veranderen in de wijk. Hierover wordt door een kind gezegd: 'Speeltoestellen, je hebt wel speeltuinen maar er is niet veel aan (R18)'. Daarentegen zegt een ander kind het volgende: 'Speeltoestellen. Je hebt hier niet echt een speeltuin (R21)'. Beiden benadrukken ze in hun antwoorden de behoeften aan speeltoestellen. Een groepje kinderen wil de glijbanen en schommels in Vollenhove veranderen. Ook de schommels, de zandbak en de wipwap wordt door enkelen benoemd.

Tot slot laat één kind weten liever te willen spelen, in plaats van ruzie te maken. Een ander kind (R20) zegt: 'Ruziemaken door in de rij te staan voor spelen'.

Binnenspel

Een aantal kinderen hebben uitspraken gedaan over spelen binnen, waarbij sommigen hier specifiek op ingingen. Drie kinderen hebben aangegeven dat zij graag iets van turnen (of turntoestellen) willen hebben in de wijk. Bijvoorbeeld een airtack of een zaal met toestellen. Andere concrete voorbeelden die zijn gegeven is het hebben van een plek om te schilderen en het krijgen van een breakdance school. Een kind geeft aan nooit met vrienden thuis te spelen.

Gamen

Twee jongens zouden graag meer willen gamen met vrienden.

Natuur en dieren

Op meerdere tekeningen en collages, met name uit groep 8, zijn bloemen, zonnetjes en dieren te zien. Een aantal kinderen willen een park in Vollenhove. De kinderen vertellen: 'ik zou graag een mooier park willen. We hebben alleen maar bos. Een moestuin voor iedereen. Lekkere kruiden, zoals tijm en rozemarijn' (R17) en 'Ik heb een park getekend. Ik vind het leuk om daar te spelen en te zijn. Je hebt er wel eentje in Utrecht, maar niet in Vollenhove' (R26). Ook bloemen en dieren mogen meer voorkomen in de omgeving. Als het kan, dan een dierentuin.

Veiligheid

Ongeveer de helft van de kinderen heeft iets gezegd over de veiligheid in de wijk Vollenhove.

Vijf kinderen laten blijken dat ze de wijk Vollenhove niet echt veilig vinden. Twee kinderen zeggen het volgende: 'Ik ben bang, er is vuurwerk overdag en het is 's nachts niet veilig (R22)' en 'Je kan hier 's avonds niet fietsen. Veel dronken mensen. De Gero-flat, de gele flat en de l-flat zijn soms niet veilig. Er zijn mensen die verzamelen flesjes. Die pakken ze soms af van mijn vriendinnen. Ik woon nu in De Bilt, dat vind ik leuker (R17)'. Een ander kind geeft aan dat er weleens drugs is gevonden: 'Ik wil dat Vollenhove geen getto is. Het is een getto want er wordt drugs gevonden (R25)'. Anderen geven aan dat er veel dronken mensen en stalkers zijn. Een kind geeft aan wel eens bedreigd te zijn tijdens het spelen en hoopt op meer toezicht (R11). Naar voren komt dat niet alle kinderen naar het bos mogen van hun ouders. Drie kinderen, twee jongens en een meisje, vertellen dat ze het fijn zouden vinden als ze in een huisje kunnen spelen. Een kind vertelt over zijn tekening waarop een huis te zien is: 'Ik wil een huisje, met een dakje erop en een brug, en een ladder. Daar kan je spelen. Dat is er nu nog niet (R2)'.

Daarnaast is er behoefte aan meer licht bij de voetbalvelden. Ook geeft een jongen specifiek aan liever een voetbalveld met gras te hebben, zodat hij geen pijn krijgt bij het maken van slidings (R1).

Kinderen in de buurt (samengevoegd met thema 'erbij horen')

Een grote groep kinderen geeft aan dat er veel mensen, voornamelijk kinderen, in de wijk wonen. Enkele kinderen ervaren dat je in Vollenhove makkelijk vrienden kunt maken. Ik woon op een fijne plek, want ik kan hier met veel kinderen vrienden maken (R3)'. Eén kind vertelt juist graag vrienden te willen maken.

Zes kinderen vertellen specifiek hoe het contact met andere kinderen in de wijk eruitziet: er wordt gegamed bij vrienden thuis, gespeeld met broertjes, zusjes en neefjes en er wordt gevoetbald in het park: 'Ik speel vaak voetbal in het park met vrienden (R11)'.

In enkele gesprekken komt de naar voren dat er niet altijd plek is om te spelen, zoals naar voren komt in de volgende uitspraken:

'In Vollenhove wonen mijn vriendjes. Mijn familie woont in Marokko en komt niet vaak in Vollenhove. Het voetbalveld is alleen veel te druk. Ik kan daar niet spelen' (R9) en 'ik kan alleen bij mijn vrienden gamen (R1)'.

Volgens een van de kinderen zou het leuk zijn als er meer banken en picknicktafels geplaatst worden in Vollenhove.

School

Waar kinderen uit groep 1-2 en groep 4 geen uitspraken over doen, is hun eigen school. Daarentegen noemt meer dan de helft van de kinderen uit groep 8 wel specifieke aspecten van hun school. Ongeveer de helft geeft aan een leuker schoolplein te willen op hun basisschool.

Hierover worden de volgende uitspraken gedaan: 'Ik mis een trampoline, we willen een duikelrek. Ik wil meer speelgoed voor op het schoolplein. Ik heb hier niks' (R21).

Het lijkt erop dat de school er mee bezig, maar dat nieuw materiaal nog niet is aangekomen: we willen een duikelrek, speeltuin is niet leuk, veel modder, wanneer ze iets gaan doen, zijn we al lang van school. Dan hebben wij er niks meer aan (R18) en 'ik mis een trampoline, we hebben geen leuke fietsen op school, we hebben geen klimrek, klimrek op school besteld maar nog niet aangekomen (R21)'

Kinderen geven aan behoeften te hebben aan meer speelmateriaal. Er kan gevoetbald worden, maar dit vindt niet iedereen leuk.

Wonen

Tot slot vertellen een aantal kinderen iets rondom het thema 'wonen'.

Een groepje kinderen zegt iets over de flats in Vollenhove. De flats zijn er in verschillende kleuren. Sommige kinderen vinden dit juist mooi, en andere juist niet: 'Ik woon in de oranje, maar die flat is een beetje oud. Hij is grijs geworden. Op de rand van de flats zie je lepels, messen en vorken. Ik vind dat stom. Waarom geen hartjes? Ik zou graag in de groene en gele flat willen wonen. Die zien er gezelliger uit, met mooier licht (R10)'. Een ander kind vertelt dat het licht van de zon vaak wordt geblokkeerd door de flats en dat hij dat jammer vindt in de winter, maar fijn vindt in de zomer.

Er wordt aangegeven dat de liften niet altijd werken: 'Ik woon in de groene flat. Daar zijn veel stalkers. Ze rennen in de gangen en het zijn jonge kinderen. De lift is kapot, al twee maanden. Ze zeggen dat ze het gingen maken, maar het gebeurt niet (R20)'.

Aan de hand van een Dixit-kaart waarop trappen te zien zijn, vertelt een jongen dat er in Vollenhove veel trappen zijn. Kinderen spelen vaak belletje lellen (R23).

Drie kinderen geven aan niet in de wijk Vollenhove te wonen. Twee hiervan komen alleen naar Vollenhove toe om naar school te gaan. Een andere jongen vertelt dat hij wel regelmatig naar Vollenhove komt om te spelen. Zo worden er leuke lasergames georganiseerd in Vollenhove en soms komen er trainers van FC Utrecht voetballen. Dit hebben ze niet in zijn wijk.

Tot slot: op de vraag "Wat vind je leuk in Vollenhove?" reageren twee kinderen met: "De snackbar!"

2.3 Veldnotities van de onderzoekers

Werksessies

De werksessies met de volwassen vertegenwoordigers uit de wijk hebben plaats in het buurthuis van Vollenhove. Hier hing volgens de onderzoekers een gemoedelijke sfeer: een warm buurthuis waar vrijwilligers, professionals en gasten samenkomen. Het buurthuis straalt diversiteit uit en oogt als een toegankelijke plek voor iedereen.

Na een introductie vanuit het lectoraat Jeugd zijn de vertegenwoordigers en professionals uit de wijk aan de slag gegaan met de creatieve onderzoeksmethoden. De deelnemers hebben kennis

gemaakt met de verschillende technieken die zullen worden gebruikt voor het verzamelen van data onder de kinderen. Sommige deelnemers begonnen iets aarzelend en onzeker aan de opdracht, maar kort hierna was er ook concentratie en enthousiasme te zien.

Vervolgens zijn de visuele 'producten' van de deelnemers als uitgangspunt gebruikt voor een gesprek en acties die daaruit volgen. De producten zijn gezamenlijk besproken en er is nagedacht over hoe deze methoden beter kunnen worden afgestemd op de specifieke behoeften van de kinderen. De deelnemers stonden ervoor open om hun ervaringen en ideeën over de wijk te delen. De onderzoekers zagen toewijding en passie, maar ook bezorgdheid. De deelnemers stippen een aantal uitdagingen aan voor de onderzoeksgroep.

Wat betreft de onderzoeksmethoden, zouden de kinderen meer begeleiding nodig hebben. Een duidelijke instructie, zowel verbaal als non-verbaal én met concrete voorbeelden. Dit geldt voor zowel het doel van de opdracht als voor het omgaan met het creatieve materiaal. Volgens de deelnemers zijn de kinderen uit de wijk namelijk niet allemaal gewend om met creatieve materialen als krijtjes en scharen aan de slag te gaan.

Ook het gebruik van taal kan een uitdaging zijn, gezien de taalbarrière van zowel kind als ouder(s)/verzorger(s). Het verkrijgen van ondertekende toestemmingsformulieren van wettelijk vertegenwoordigers voor deelname van hun kind aan het onderzoek (wat vereist is bij onderzoek met kinderen) kan lastig worden. Een filmpje voor de introductie voor de klas zou de kinderen kunnen enthousiasmeren en een goede manier zijn om de opdracht in te leiden.

Tijdens de tweede werksessie zijn er concrete plannen gemaakt met betrekking tot de activiteiten. De toestemmingsverklaringen blijken inderdaad een belemmering te zijn. Er zal daarom onderzoek gedaan worden bij basisschool De Wegwijzer en Sportief Zeist. Onderzoek bij andere naschoolse activiteiten is niet mogelijk omdat het verkrijgen van toestemming hiervoor te complex is en meer tijd vraagt dan beschikbaar is. Op Dreef, een andere basisschool, blijft afwezig bij de werksessies en op de mail, maar we zijn via Sportief Zeist wel welkom op de school om met kinderen te praten.

Schoolbezoek

De onderzoekers van het lectoraat zijn – in verschillende samenstellingen – langs geweest bij drie klassen van de basisschool de Wegwijzer. De locatie was voor de onderzoekers niet gemakkelijk om te vinden. De Wegwijzer zit twee jaar op een tijdelijke locatie vanwege nieuwbouw. Het schoolplein beschikt over weinig tot geen spelmateriaal. In een aantal klassen zijn de rolluiken naar beneden.

De onderzoekers voelden zich welkom toen ze op de basisschool aankwamen. De juffen van groep 1-2, groep 4 en groep 8 hadden de kinderen voorbereid op onze komst. Dit was te merken aan de uitspraken van de kinderen: 'Oh jullie komen voor het Vollenhove project'. De kinderen reageerden enthousiast op zowel het introductiefilmpje als op het rad en het meegebrachte materiaal. Kinderen herkenden hun wijk op het filmpje.

Uit de veldnotities blijkt dat tijdens de drie momenten van dataverzameling er een fijne sfeer hing in de klas. De kinderen konden goed met het creatieve materiaal omgaan.

De manier waarop de kinderen aan het werk gingen, varieerde. Sommigen werkten in stilte, terwijl anderen hun antwoorden met elkaar bespraken. Een aantal van hen wilde samen tekenen. Een aantal kinderen maakte liever een tekening in plaats van een collage. De onderzoekers kozen ervoor om rekening te houden met de voorkeuren van de kinderen.

Het werd als een uitdaging ervaren om alle kinderen te spreken in de klas vanwege de tijd, de individuele begeleiding en de taalbarrière.

Er is een diversiteit aan culturele achtergronden. In de klassen zijn er veel kinderen die recentelijk naar Nederland zijn verhuisd. Een aantal kinderen hebben traumatische ervaringen meegemaakt, blijkt zowel uit het contact met de kinderen als met de juffen.

Meerdere kinderen beheersen de Nederlandse taal nog niet voldoende en hadden individuele begeleiding nodig bij de opdracht. De methoden leek helpend te zijn en het lukte de onderzoekers om (bijna) iedereen te spreken en de vraag te laten beantwoorden. De juffen droegen actief bij aan het succes van de opdracht door de onderzoekers te ondersteunen. Ook de samenstelling van de onderzoeksgroep leek prettig te zijn. De jongens uit de klas maakten direct contact met de mannelijke onderzoeker en de meisjes trokken meer naar de vrouwelijke onderzoekers. Kinderen met een donkere huidskleur trokken naar de vrouwelijke onderzoeker met donkere huidskleur.

Daarnaast viel het de meerdere onderzoekers op dat de jongens en meisjes voornamelijk gescheiden aan tafel zitten. Kinderen met vergelijkbare achtergronden zochten elkaar op. Sommige kinderen wilden niet naast elkaar zitten of hand in hand lopen.

Sportief Zeist

Twee onderzoekers zijn langs geweest op basisschool Op Dreef. Een grotere basisschool in vergelijking met De Wegwijzer, valt de onderzoekers op. De school beschikt over een groot schoolplein met een voetbalveld en verschillende speeltoestellen. De school oogt van binnen netjes. Er zijn twee nieuwkomersklassen die fungeren als een veilige haven voor kinderen uit diverse achtergronden en culturen.

De kinderen zijn samen met de sportcoach van Sportief Zeist en de onderzoekers de wijk in gegaan om foto's te maken van de wijk. De kinderen waren enthousiast over het idee dat zij foto's mochten maken van de buurt en wilden de camera graag vasthouden. Het werd snel duidelijk waar ze heen wilden lopen om foto's te maken. Het regende hard waardoor er iets sneller werd doorgelopen. Op een later moment – binnen – zijn de gemaakte foto's verder toegelicht. Het werd de onderzoekers duidelijk dat de sportcoach een belangrijk persoon is, zowel in de wijk als op school.

Buurtsafari – project Gezonde Buurten Jantje Beton

Een van de onderzoekers heeft meegelopen met een 'buurtsafari' van Jantje Beton. Kinderen van basisschool de Wegwijzer liepen mee om hun ervaringen in de wijk te delen. Verschillende thema's komen aan bod: overlast door hangjongeren, de behoefte aan trampolines en de

behoefte aan borden met regels voor het gebruik van bijvoorbeeld speeltoestellen. Dit laatste om overlast tegen te gaan.

Tijdens de wandeling valt het de onderzoeker op dat er veel kinderen aan het spelen zijn bij de speeltuinen. Het schoolplein van op Dreef nodigde de kinderen uit om te gaan spelen. Over het schoolplein van de Wegwijzer waren ze minder enthousiast.

2.4 Samenvatting & Conclusie

Onderstaande opsomming heeft als nadeel dat het lijkt alsof het gaat om aparte thema's, terwijl alle items ook met elkaar verbonden zijn. De volgorde in de opsomming is opgebouwd op basis van mate van belangrijkheid: het eerste thema kwam dus het meest aan bod.

1. Spelen

Buiten: Een meerderheid (20 van de 27) vindt dat er te weinig speelmateriaal is. Wensen zijn onder andere:

- Verbetering van voetbalvelden (bijv. gras in plaats van kunstgras, netten in goals).
- Toevoeging van trampolines, speeltoestellen, basketbalvelden, skateboardplekken en volleybalnetten.
- Specifieke oproepen voor speelhuisjes (knus, gezellig) en betere schommels.
- Specifieke oproepen voor een werkende waterkraan in de buurt van speeltuin (dorst tijdens spelen).

Binnen:

- Wensen voor turntoestellen, een breakdance school en meer schilder- en tekenfaciliteiten.

2. Veiligheid

Ongeveer de helft van de kinderen voelt zich onveilig in de wijk. Problemen zijn onder andere:

- Vuurwerk (ook overdag), dronken mensen en drugsgebruik.
- Verzoek om meer toezicht (overdag en 's avonds) en beter verlichte voetbalvelden.
- Specifieke zorgen over veiligheid in en rondom flats en nabij voetbalvelden.
- Niet naar het bos durven/willen gaan omwille van veiligheid (verkeersveiligheid en geen toezicht in bos).
- Jongeren jagen de jonge kinderen vaak weg op de speeltuinen.
- Tijdens het spelen wordt vaak gevochten en ruzie gemaakt.

3. Erbij horen/Vrienden

- Veel kinderen vinden het belangrijk om vrienden te maken en samen te spelen (i.p.v. ruziemaken).

- Er is behoefte aan ontmoetingsplekken, zoals bankjes en picknicktafels.
- Sommige kinderen hebben moeite om met vrienden buiten school af te spreken (onder meer door taalbarrière – ouders kunnen met elkaar niet communiceren).
- Sommige kinderen nodigen geen vrienden thuis uit (omwille van: is geen traditie, weinig speelmogelijkheden thuis).

4. Natuur en Dieren

- Wensen voor een mooier park, een moestuin en meer bloemen en dieren.
- Enkele kinderen willen een dierentuin (of hoe dan ook dieren) in de wijk.
- Enkele kinderen geven aan dat hun familie na het eten graag gaat wandelen.
- Een route die uitnodigt tot 'familiegewijs flaneren' is er niet echt en wordt gemist.

5. School

- Vooral groep 8 leerlingen willen een leuker schoolplein met meer speeltoestellen zoals duikelrekken, trampolines en klimrekken.
- Enkele kinderen geven aan niet te kunnen fietsen en/of geen fiets te hebben en/of leuke fietsen op school te missen.

6. Wonen

- Gemengde gevoelens over de flats: sommigen vinden de kleuren mooi, anderen niet.
- Problemen met kapotte liften en zorgen over veiligheid in en rondom de flats.
- Enkele kinderen zouden liever in een huis wonen dan in een flat.

Conclusie

Uit de ervaringen van de kinderen blijkt dat zij nog niet unaniem tevreden zijn over de mogelijkheden tot spel en samenzijn in Vollenhove. Dat wil zeggen mogelijkheden tot elkaar ontmoeten, samen zijn, samen spelen. Ze missen hiervoor zowel speeltoestellen als goede plekken daarvoor (buiten en binnen). Ook is de indruk dat het voor dit doel niet altijd veilig is, daarvoor is nodig: goede verlichting, verkeersveiligheid, en een vorm van toezicht. Wij concluderen dat de kinderen een behoefte aan spelen, sociale cohesie en veiligheid uitdrukken. We doen de aanbeveling dat dit aandacht krijgt in het vervolg van de buurtaanpak Vollenhove Vooruit, concreet in het projectplan van Kans8. Hieronder lichten we onze aanbeveling toe vanuit twee theoretische kaders: kwaliteit van leven en pedagogische basis.

3 Kwaliteit van Leven: een breder perspectief

Hieronder werken we de onderzoeksvraag “Hoe ervaren kinderen tussen 3-12 jaar, die in Vollenhove wonen, de buurtaanpak Vollenhove Vooruit?” verder uit door deze te verbinden aan de acht domeinen van ‘kwaliteit van bestaan’ (Schalock, 2004). Deze acht domeinen zijn:

1. **Emotioneel Welbevinden:** Dit omvat tevredenheid, zelfrespect, vrijheid van stress en algeheel geluk.
2. **Interpersoonlijke Relaties:** De kwaliteit van relaties met familie, vrienden en andere sociale netwerken.
3. **Materieel Welbevinden:** Toegang tot voldoende financiële middelen, eigendommen en persoonlijke bezittingen.
4. **Persoonlijke Ontwikkeling:** Mogelijkheden voor onderwijs, leren, persoonlijke groei en het bereiken van doelen.
5. **Lichamelijk Welbevinden:** Gezondheid, voeding, beweging en toegang tot gezondheidszorg.
6. **Zelfbepaling:** De mate waarin een persoon controle heeft over zijn of haar leven en keuzes kan maken.
7. **Sociale Inclusie:** De mate van betrokkenheid en participatie in de gemeenschap en samenleving.
8. **Rechten:** Toegang tot en respect voor wettelijke en menselijke rechten, inclusief veiligheid en privacy.

De kinderen van Vollenhove hebben een duidelijke visie op hoe hun leefomgeving verbeterd kan worden om hun welzijn te vergroten. Bij het analyseren van de ervaringen van kinderen in Vollenhove en hun wensen voor verbetering, hebben we al zes van de acht domeinen van kwaliteit van leven geïdentificeerd: fysiek welzijn, materieel welzijn, emotioneel welzijn, sociaal welzijn, persoonlijke ontwikkeling en interpersoonlijke relaties. Deze bespreken we hieronder.

1. Spelen

- **Fysiek Welzijn:** Het gebrek aan voldoende speelmateriaal, zoals voetbalvelden, trampolines, speeltoestellen en schommels, beïnvloedt het fysieke welzijn van de kinderen. Ze willen actief kunnen spelen en sporten, maar voelen zich hierin beperkt door de huidige voorzieningen.
- **Materieel Welzijn:** De wens voor een werkende waterkraan bij de speeltuin benadrukt het belang van basisvoorzieningen die bijdragen aan het comfort en welzijn tijdens het spelen.
- **Emotioneel Welzijn:** Het verzoek om knusse speelhuisjes en betere speeltoestellen toont het verlangen naar een prettige en aantrekkelijke speelomgeving die bijdraagt aan het emotioneel welzijn van de kinderen.

2. Veiligheid

- Fysiek Welzijn: De zorgen over vuurwerk, dronken mensen en drugsgebruik, evenals het gebrek aan toezicht en verlichting, beïnvloeden het gevoel van fysieke veiligheid van de kinderen.
- Persoonlijke Ontwikkeling: De angst om naar het bos te gaan vanwege verkeersveiligheid en het ontbreken van toezicht beperkt de persoonlijke ontwikkeling en exploratiemogelijkheden van de kinderen.
- Sociaal Welzijn: Het gevoel van onveiligheid en de aanwezigheid van jongeren die de speeltuinen domineren, beïnvloeden de sociale interacties en het gevoel van gemeenschap onder de kinderen in de basisschoolleeftijd.

3. Erbij horen/Vrienden

- Sociaal Welzijn: Veel kinderen vinden het belangrijk om vrienden te maken en samen te spelen, maar de huidige situatie belemmert dit. De behoefte aan ontmoetingsplekken, zoals bankjes en picknicktafels, en het probleem van de taalbarrière onder ouders, hinderen de sociale integratie en inclusie.
- Emotioneel Welzijn: Kinderen die geen vrienden thuis uitnodigen vanwege culturele redenen of gebrek aan speelmogelijkheden thuis, ervaren mogelijk gevoelens van uitsluiting en eenzaamheid.

4. Natuur en Dieren

- Materieel Welzijn: De wens een mooier park, moestuin en meer bloemen en dieren te realiseren toont het verlangen naar een groene en aangename leefomgeving.
- Persoonlijke Ontwikkeling: De wens een dierentuin of meer dieren in de wijk en een uitnodigende wandelroute voor families te krijgen benadrukt het belang van natuur voor de persoonlijke ontwikkeling en welzijn van kinderen.

5. School

- Fysiek Welzijn: Het verlangen naar een leuker schoolplein met meer speeltoestellen zoals duikelrekken, trampolines en klimrekken, laat zien hoe belangrijk fysieke activiteiten en spel zijn voor de kinderen.
- Materieel Welzijn: Het gebrek aan fietsen en fietsenfaciliteiten op school wijst op de noodzaak van betere materiële ondersteuning om de mobiliteit en zelfstandigheid van kinderen te bevorderen.

6. Wonen

- Materieel Welzijn: De gemengde gevoelens over de flats en de problemen met kapotte liften beïnvloeden het comfort en de tevredenheid over de woonomgeving.
- Fysiek Welzijn: Zorgen over de veiligheid in en rondom de flats, evenals de wens om in een huis te wonen in plaats van een flat, tonen de impact van de woonomgeving op het gevoel van veiligheid en welzijn.

De domeinen die we nog niet expliciet hebben teruggekoppeld, zijn **zelfbepaling** en **rechten**. We kunnen echter de ervaringen en wensen van de kinderen indirect ook verbinden met deze domeinen op de volgende manieren:

Zelfbepaling

1. **Spelen:** Door kinderen actief te betrekken bij de besluitvorming over de inrichting van speelplekken en voorzieningen, kunnen ze meer controle krijgen over hun speelomgeving. Dit kan door kinderen te laten deelnemen aan inspraakmomenten welke speeltoestellen zij graag willen zien.
2. **School:** Het betrekken van kinderen bij het ontwerpen van het schoolplein en het aanbieden van keuzes in speelactiviteiten geeft hen een gevoel van zelfbepaling.
3. **Veiligheid:** Door kinderen te betrekken bij het ontwikkelen van veiligheidsmaatregelen in hun buurt, zoals het plannen van toezicht of het opstellen van veiligheidsregels, krijgen ze een gevoel van controle en verantwoordelijkheid over hun eigen veiligheid.

Rechten

1. **Veiligheid:** Het recht op een veilige leefomgeving is een fundamenteel kinderrecht. Door de zorgen van kinderen over vuurwerk, drugsgebruik en dronken mensen serieus te nemen en passende maatregelen te nemen, wordt hun recht op veiligheid beschermd.
2. **Natuur en Dieren:** Toegang tot een schone en aangename omgeving is een belangrijk recht. Het verbeteren van parken en groene ruimten en het introduceren van diergerelateerde faciliteiten kan bijdragen aan het waarborgen van dit recht.
3. **School:** Het recht op kwalitatief goed onderwijs omvat ook een stimulerende en veilige leeromgeving. Het verbeteren van de schoolpleinen en het voorzien in basisbehoeften zoals fietsen draagt bij aan dit recht.

4 Overwegingen voor de toekomst

Pedagogische basis

Uit het plan van aanpak van het project ‘Samen opgroeien in Vollenhove’ komt een pedagogische visie op een brede samenwerking tussen diverse partijen die zich bezighouden met jeugdigen (o.a. kinderopvang, scholen en zorg- en welzijnspartners) naar voren. De pedagogische basis kan omschreven worden als dat deel van de sociale basis dat gericht is op (de ondersteuning bij) opgroeien en opvoeden. In lijn met de definitie die Van Pelt en Repetur (2018) geven aan de sociale basis, heeft de pedagogische basis zowel betrekking op de pedagogische basisinfrastructuur – het geheel aan organisaties en voorzieningen in de directe omgeving van jeugdigen en ouders, zoals kinderopvang, school, speeltuin, sportvereniging en bibliotheek – als op de pedagogisch betekenisvolle relaties tussen jeugdigen, ouders en medeopvoeders, zowel binnen de pedagogische basisinfrastructuur als binnen het informele sociale netwerk. Net als de sociale basis wordt de pedagogische basis gevormd door algemene en meer specifieke

voorzieningen en relaties, in aansluiting op de diversiteit in ondersteuningsbehoeften van gezinnen (Kesselring & Wijsbroek, 2022).

Uit onderzoek weten we dat een sterke pedagogische basis bijdraagt aan het welbevinden van jeugdigen en ouders (zie bijvoorbeeld Kesselring, 2016). Warme, ondersteunende relaties met volwassenen, de mogelijkheid om deel te nemen aan creatieve en sportieve activiteiten, en kansen voor betrokkenheid bij bijvoorbeeld school en buurt zijn bekende beschermende factoren voor een positieve ontwikkeling van jeugdigen (Ince, Van Yperen en Valkestijn, 2018).

In het conceptplan ‘Samen Opgroeien en Opvoeden in Vollenhove 2024-2026 wordt expliciet de versterking van de pedagogische basis als uitgangspunt genomen.¹¹ In het conceptplan worden drie essentiële elementen van een sterke basis samengevat:

1. Ontmoeting, contact met elkaar en daarmee creëren van ondersteunende netwerken en aanspreken van de eigen kracht van kinderen, ouders/verzorgers en sociale netwerken;
2. Kansen om te ontwikkelen voor zowel kinderen als ouders/verzorgers;
3. Hulp bij vragen en ontwikkelen.

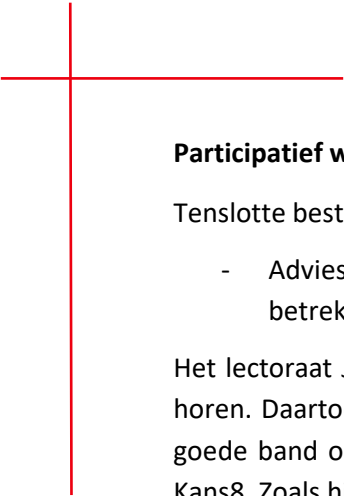
In het conceptplan volgen hieruit vier speerpunten voor de komende twee jaar:

1. Stimuleren en faciliteren bewonersinitiatieven en versterking sociale netwerken;
2. Ontwikkelen en implementeren van een gedeeld pedagogisch kader;
3. Vergroten ontwikkelingskansen voor kinderen én gezinnen;
4. Versterking binnenschoolse samenwerking en ondersteuningsstructuur voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte.

Twee concretisering van bovengenoemde speerpunten willen we graag benoemen, omdat deze goed aansluiten bij de ervaringen van de kinderen uit dit onderzoek: het concept familieschool en de werkgroep Veilig en Vredig Samenleven in Vollenhove. De werkgroep Veilig en Vredig Samenleven stelt zich ten doel een gedeeld pedagogisch kader te ontwikkelen, zodat er een eenduidige aanpak (vanuit de kaders van de twee basisscholen) kan komen als het gaat om buiten samen spelen. Een student vanuit dit project is aan de werkgroep verbonden en gaat in opdracht van de werkgroep een ‘samenspeelcode’ ontwerpen. Dit sluit prachtig aan bij de wensen van de kinderen.

De essentie van concept Familieschool is het bieden van een rijke en laagdrempelige ontwikkelomgeving op de (voor)scholen voor zowel kinderen als ouders/verzorgers/gezinnen. Dit concept wordt al in Utrecht Overvecht ten uitvoer gebracht. Ook dit lijkt ons een belangrijke stap in het verbeteren van die drie zaken die uit het onderzoek naar voren komen: spelen, sociale cohesie en veiligheid.

¹¹ Wij hebben kennisgenomen van het SOV-conceptplan 2024-2026 op de bijeenkomst van Kans8 op basisschool Op Dreef op 3 juni jl. Inhoud is nog niet vrij toegankelijk.

Participatief werken: warme overdracht

Tenslotte bestaat de opdracht van de Provincie Utrecht nog uit een derde aspect:

- Advies over het vervolg met warme overdracht naar het projectteam en het hierbij betrekken van andere gemeenten binnen de Regio Deal Vitale Wijken.

Het lectoraat Jeugd van de Hogeschool Utrecht heeft de ambitie de stem van het kind te laten horen. Daartoe stelt zij zich ten doel altijd te trachten participatief te werken. We hebben een goede band opgebouwd met de Gemeente Zeist en in het bijzonder met de projectgroep van Kans8. Zoals hierboven genoemd werkt één van de studenten die betrokken waren bij dit project nu verder in de werkgroep Veilig en Vredig Samenleven. In september zullen wij in samenwerking met Kans8 een advies formuleren over het vervolg van het monitor-onderzoek en zullen wij – ook in samenwerking – een workshop aanbieden over participatief werken met kinderen. Hier willen we ook andere gemeenten ook bij betrekken als daar behoefte aan is.

Bronnenlijst

- Biklen, D. & Burke, J. (2006). Presuming Competence. *Equity & Excellence in Education*, 39, 166-175.
- Coemans, S. & Hannes, K. (2017). Researchers under the spell of the arts: Two decades of using arts based methods in community-based inquiry with vulnerable populations. *Educational Research Review*, 22, 34-49.
- Fullana, J., Pallisera, M. & Vilà, M. (2014). Advancing towards inclusive social research: Visual methods as opportunities for people with severe mental illness to participate in research. *International Journal of Social Research Methodology*, 17(6), 723-738.
- Ince, D., Van Yperen, T. & Valkestijn, M. (2018). *Top tien beschermende factoren. Voor een positieve ontwikkeling van jeugdigen*. Nederlands Jeugdinstituut.
- Kesselring, M. (2016). *Partners in parenting. A study on shared childrearing responsibilities between parents and nonparental adults* (dissertation). Ipskamp.
- Kesselring, M. & Wijsbroek, S. (2022). Pedagogische civil society. In L. Veldboer, R. Engbersen, E. Hooghiemstra, J. Jansen, L. Koeter, L. Repetur, J. Rözer & A. Sprinkhuizen (red.), *Lexicon nabijheid en sociaal werk*, (pp. 146-151). Movisie, Werkplaatsen Sociaal Domein, Werkplaatsen Sociaal Domein Amsterdam en Omgeving.
- King, A.C. & Woodroffe, J. (2019). Walking interviews. In: Liamputtong, P. (eds) *Handbook of Research Methods in Health Social Sciences*. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-10-2779-6_28-1
- Peels, H. & Sergeant, S. (2018). Painting Pictures: Towards connecting through imagery in dialogues with young people with intellectual disability. *International Journal of Child, Youth and Family Studies*, 9(4), 125-145.
- Pelt, M. van & Repetur, L. (2018). *De sociale basis: terug van weggeweest*. Movisie.
- Schalock, R. L. (2004). The concept of quality of life: What we know and do not know. *Journal of Intellectual Disability Research*, 48(3), 203–216.
- Sergeant, S. (2021). *Working together, learning together. Towards Universal Design for Research*. Gompel & Svacina.
- Stanczak, G.C. (2007). *Visual research methods*. Sage.
- Van Lieshout, F., Jacobs, G. & Cardiff, S. (2021). *Actieonderzoek. Principes en onderzoeksmethoden voor participatief veranderen*. Koninklijke Van Gorcum.
- Wang, C. & Burris, M.A. (1997). Photovoice: Concept, methodology, and use for participatory needs assessment. *Health Education Behavior*, 24(3), 369-87.

 SOCIALEINNOVATIE@HU.NL

 [BIT.LY/AANMELDENKSI](https://bit.ly/aanmeldenksi)

Regionale
Kenniswerkplaats
**Jeugd en Gezin
Centraal**